

Els habitants de la nit

L'habitació era totalment fosca. Entre aquella foscor es podia veure, gràcies a les esclatxes de llum que passaven per entre la persiana tancada, l'habitacle on vivia. Una taula negra amb només quatre peces de fusta, d'aquelles que poden comprar-se en algun gran magatzem a preu ridícul per passar-se després una estona muntant sense gaires maldecaps, estava sota mateix de la finestra. S'intuïa, també, l'esquelètica figura d'un llum ajustable, també negre, articulats, fixat al lateral esquerre de la taula. A l'altra paret, descansava un vell armari marró fosc envernissat, d'aquells que abunden als Encants i que ningú de menys de cinquanta i pocs s'atreveria a tenir a casa, i menys encara a usar-lo per guardar-hi la roba interior. Una vella cadira amb funció de tauleta de nit, que podia fer conjunt amb l'armari, un somier amb quatre potes sense capçal i un matalàs d'escuma sense molles eren tots els mobles que hi restaven per veure. L'austeritat feia olor a fusta corcada.

De sobte, uns sospirs començaren a sentir-se a través de la paret que tocava a l'habitació del seu company de pis. Eren uns sospirs femenins, compassats, que ressonaven en aquella habitació mig buida. En Joan s'alçà del llit sobtadament, hi segué i exclamà:
—Merda! Altra vegada!

Encengué el llum, s'aixecà del matalàs i es posà l'abric i les espadenyes. Sense ni tan sols anar al lavabo ni invertir ni un sol instant en res més que no formés part d'allò que semblava una mena d'estranya rutina, obrí la porta del pis i baixà escales avall. El carrer era un desert. La gent era engolida portes endins de casa seva. Res més que ciment, quitrà, totxos i portes metàl·liques tancades. I molt de fred. Aquell carrer era un exemple de mala planificació: algú que es trobés a la part alta no podria veure el final de tant de desnivell com hi havia.

En Joan creuà el carrer i baixà fins a la porta veïna a la cantonada. Una porta d'alumini tancada per l'oblit. Amb el puny tancat li donà quatre cops secs amb molta força i es quedà observant-la com es movia encara uns instants després. Una bona estona després que el moviment d'acordió de la porta s'hagués aturat, seguia sense sentir-se res. Ni una ànima. L'únic habitant de la nit ja pensava que era una pèrdua de temps. S'equivocava. Començaren a sentir-se unes passes lentes, acostumades a aquella empresa.

—Ets tu?

—Sí.

S'obrí aquella porta pesada, rovellada, marcada pels cops i els records de tantes nits. El soroll hauria despertat qualsevol gegant, si algun hagués habitat en aquella ciutat, però no s'aprecià cap llum més que la que provenia de la lluna i de l'interior. En Joan passà dintre sense que cap dels dos digués ni una sola paraula en aquell vell bar. Era una salsitxa: a l'esquerra, la barra, i a tres metres i escaig, l'altra paret. Al fons, quatre taules amb les seves corresponents cadires. En Marcel anà a l'altre costat de la barra, com de costum. Un diàleg no era un diàleg sense la barra al mig. No hauria trobat a faltar el fum, ni la música ni altra gent, però aquella barra tenia alguna cosa màgica que hipnotitzava aquells que la tenien com a xarxa de camp de tennis; i sense ella no s'hi podia jugar.

—Altre cop? —digué en Marcel.

—Sí, senyor Marcel, no sé com ho poden fer tantes vegades. No ho entenc! D'on treuen les forces? Suposo que és l'amor.

—T'equivoques. Això no és amor. És una altra cosa. Ho sabràs quan et passi a tu. Quan t'enamoris, vull dir: sabràs reconèixer que això no és amor.

—I si en lloc de l'amor trobo alguna altra cosa que em fa feliç?

—Tu? Millor que no: no ho necessites.

Després d'això, uns llargs moments de silenci encadenats pels pensaments d'en Joan sobre aquelles paraules. Es preguntava si després de tantes converses en Marcel ja sabia què pensava, quins eren els seus sentiments, en fi, tota la seva vida. Però no eren només les converses. També hi havia els silencis, els moviments, la posició d'en Joan quan parlava, com encongint, amb un rastre de timidesa difícil de descriure, però que en Marcel captà perfectament ja des del primer dia. Les sensibilitats d'ambdós no cabien en tan poc espai.

—I què vol dir, amb això?

—Ja ho saps, nen, ja ho saps. Hi ha persones que busquen el que ha trobat el teu company de pis. I n'hi ha que no només no el busquen, sinó que si els troba a ells el miren i li diuen «passi-ho bé, t'equivoques de persona».

—Llavors, senyor Marcel, què busco jo, segons vostè?

—L'autèntic. Tu no vols això, no ho necessites, i si trobessis el sexe per sexe et deixaria

més perdut i asfixiat que un peix en una duna, perquè perdries el teu sentit a la vida. Tanta importància a tan poca cosa? Tan superficial és la societat d'avui? Sí, però tu no.

Tanta veritat hi havia en aquelles paraules que, no només feren esgarriar en Joan, sinó que haurien fet sortir ampolles dels vidres de les finestres. En Joan recordà llavors altres consells passats, que li ressonaven en la ment en molts moments de dubtes i d'alegries; records encadenats els uns amb els altres sense que sobrés ni una sola coma. Es preguntava si havien estat tantes nits, tantes xerrades, tants monòlegs interiors i, sobretot, tants silencis com semblava, encara que ja sabés la resposta.

—I què vol dir amb això? —preguntà en Joan—. I si resulta que ja l'he trobat? I si estic perdent molt de temps...

—L'estàs perdent, però necessites perdre'l. La imaginació, el somni i l'esperança estan molt arrelats a la teva vida, i no és perquè siguis jove, sinó perquè tota la vida dormiràs despert i despertaràs adormit.

—I viure, quan?

—Quan la teva nit s'acabi i facis el que el cor et diu.

—Doncs, amb el seu vistiplau, intentaré que aquesta nit d'avui no duri més que la mitjana i sortiré a prendre l'aire i a veure si s'acaba.

Agafà l'abric i, amb un somriure de complicitat cap al seu guardià, es dirigí cap a la porta, que era quatre pams oberta, i sortí amb una dificultat relativa, apresada al llarg de l'experiència.

—Fins aviat.

El vell no contestà. No calia. I en Joan ho sabia prou bé mentre es dirigia cap a la dreta, a la cantonada. Enfilà l'altre carrer, que limitava en un dels seus costats amb la riera que travessava la ciutat, ara verda, a trossos desorganitzada, a trossos conreada per algun pagès veí, a trossos convertida en cau de rosegadors. La nit es deixava sentir a les parets dels carrers heterogenis i el fred penetrava fins al moll de l'os. No importava. Tot formava part d'aquell conegut escenari. Després d'un pontet per sobre la riera, un altre carrer mig geperut l'esperava mut i adormit.

En Joan intentava construir la vida del seu vetllador omnipresent, intentava recordar què sabia d'ell i discernir els contes de la realitat: no era una feina fàcil. Es deia que havia conegut l'amor vertader, un amor d'aquells que passen un cop cada un milió, o encara menys; un amor que si es troba, aquell que l'ha trobat pot deixar de ser ell mateix i el pot fer feliç eternament o deixar-lo sense cor, amb només una màquina que bombegi sang rítmicament. Un amor que multiplica la felicitat i el patiment per xifres inimaginables i que porta al límit la resistència humana. Es deia que el trobà, que veié aquell límit i que es topà a milers de quilòmetres per segon amb una paret que el destrossà per acabar en el més profund dels abismes. Quan algú ha patit situacions límit d'estrès durant molt de temps, acaba pensant que són normals, que són necessàries. Quan aquest estrès ha passat de llarg la línia del que és suportable, pot marcar una persona com l'aigua a la roca, juntament amb el fort vent; i la roca és feble. Per sobreviure només li queda un camí: acceptar la seva nova forma modelada en la solitud.

Potser només eren rumors. Suposava que en l'aire d'aquell bar es respirava alguna cosa de saviesa realment patida, sobretot en temes humans, els de més èxit en les fredes i en les xafogoses nits de tot l'any. Qui sabia si els altres només veien la bruta coberta d'aquell vaixell o potser només el capità, que també ho fou, mentre es dirigia a les profundes aigües de la seva vida.

En Joan s'allunyava de casa sense que li importés gaire. Les espardenyas li permetien fer-ho, i també la nit, no prou freda per fer recular el seu cor ben abrigat. Quan només semblava que existia ell, començà a sentir-se un soroll mecànic que anava pujant d'intensitat i que semblava provenir d'un edifici que tenia els llums encesos. Quan hi arribà, comprovà que així era, però no es veia cap porta oberta, només uns grans finestrals a l'alçada d'un segon pis i unes finestres petites a nivell de terra. El soroll, un cop allà, era força sorprenent. Es quedà un moment immòbil i guaità per una de les finestres obertes: dintre de l'edifici, un operari amb una granota blava anava d'un costat a l'altre d'una enorme i estranya màquina que no podia apreciar-se bé a través d'aquella petita obertura. Les altres finestres tampoc ajudaven gaire a veure el tot i només percebia minúscules pinzellades d'aquella interessant obra d'art. Continué la marxa mentre pensava si no li

passava el mateix a ell quan intentava passar la línia que separava la coneixença de l'amistat amb algú. Si quan, un cop passada la façana de l'aparença, s'endinsava en les finestres del vertader ésser de la persona, veia només unes poques i fragmentàries parts del mobiliari, de la decoració, en definitiva, dels importants detalls de l'ànima. I com podria arribar a percebre l'olor, el tacte de les parets, dels mobles? Com es podria entrar tan endins? Com es podria arribar a conèixer l'interior? Suposava que quan la persona no només li obrís la porta, sinó que quan, a més, aquesta porta fos l'última, la que tingués més tancada: la dels vertaders sentiments. Això seria una feina difícil, perquè hi havia gent que la tenia sempre tancada. I si la deixava oberta per descuit, era millor dir-li que la tenia oberta i que, per trist que fos, la tornés a tancar. En Joan suposava que això li passava amb en Marcel. El que deia era un mirall que reflectia amb gran precisió tot el que tancava aquella última porta seva, però calia anar amb compte, perquè podia ser que la imatge estigués invertida de costat a costat.

El carrer semblava que no s'acabava i el forçat habitant de la nit es preguntava com era possible que no veiés ningú, en aquella ciutat. No és que fos una ciutat caracteritzada pel fet de tenir un ambient sorollós a altes hores de la nit, i menys en aquella zona, però d'allí a no veure-hi ni un ésser hi havia un gran salt. Ningú s'aixecava per anar a treballar, ningú arribava per anar a dormir, ningú tenia insomni i a ningú no li molestaven els sorolls del company de pis llevat d'ell, que a hores d'ara ja tenia fred als peus. La sensació d'inflor als ulls a causa d'aquell fred i del cansament acumulat de les entrellaçades nits li deia que ja era hora de tornar a casa. Li'n quedava encara un bon tros. Era millor continuar i fer una bona volta a la ciutat que tornar per on havia vingut. No només per escurçar ni que fos poc el camí, també comptaven les petites sorpreses que amagava la nit a qui les sabia apreciar. I, més important encara, les reflexions per fer dels sentiments ocults en el seu cor necessitaven d'un temps que li faltava durant el dia, encara que tampoc en tingués prou en tota aquella nit. Potser en necessitaria algunes més i alguna altra empenta.

La visió era d'allò més familiar quan s'arribava a l'inici del carrer: aquella baixada sense fi a causa del canvi de rasant dels últims dos-cents metres feien la sensació que al final hi trobaries un penya-segat, un precipici, un abisme. I era justament entre l'entrada al seu pis i el bar del seu amic. Quan arribà a la porta de l'entrada i atansà la mà per ficar la

clau al pany, girà el cap i veié que la vella porta del bar continuava exactament en la mateixa posició en què l'havia deixat ja feia una bona estona. I encara hi havia llum. Això sí que era una estranya novetat. Es preguntava què estaria fent en Marcel a aquelles hores, i això calia esbrinar-ho. Guardà la clau a la butxaca i continuà carrer avall fins a arribar al bar. S'ajupí i entrà per entre els quatre pams deixats per la porta metàl·lica. L'espectacle fou desolador: el vigilant adormit amb el cap sobre la taula del fons. Sense companyia, sense música, sense ni tan sols pensaments, i amb l'única visita amb sort d'algun agradable somni de quan la vida era seva. Dubtà a despertar-lo. Li trencaria l'únic somni agradable, meravellós, dels últims anys? S'assequé al seu costat a la mateixa taula i es quedà totalment immòbil observant-lo. Veient-lo era inevitable desitjar que fos feliç. Era inútil intentar no pensar en tot el que havia viscut i patit si els rumors i les històries sobre ell eren certes. I si eren falses, la visió d'aquella felicitat no era precisament el que s'ensenyava a les classes de psicologia. Mentre li vingué al cap que potser tampoc ho era la visió que donava ell mateix en aquella situació. I en moltes altres nits.

—Senyor Marcel, va, despertí's —digué amb to suau en Joan.

—Què... ah! Ets tu! T'he dit mil vegades que no em diguis senyor! Com t'ho he de dir, home.

—D'acord, però posi's recte i despertí's. Què hi fa aquí, a aquestes hores?

—M'he adormit... què hi podia fer? Estic bé aquí. Hi ha molts records agradables.

—I n'ha somniat algun?

—No, avui no —digué pensatiu en Marcel—, però recordo una nit en què vaig tenir un somni preciós: estava en un prat verd amb l'esquena contra el tronc d'un arbre. Hi havia una panoràmica increïble del camp i la brisa d'estiu era sempre una bona amiga. Estava llegint qui sap què, poesia, suposo, i, de sobte, una mà d'una noia em tocà l'espatlla i em vaig despertar. I això és tot.

—Diuen que cal interpretar els nostres somnis: ho ha provat amb aquest?

—Doncs... la veritat és que sí, però fa molt de temps d'això i no vaig arribar a cap conclusió certa.

—És tan savi com mentider, quan es tracta de sentiments, oi? —preguntà irònicament en Joan.

—No home, no! Què dius. A més, no t'hi trenquis més el cap, que només és un somni. Si

he de fer el mateix amb tots els que he tingut, no acabaré mai.

—Provi-ho només amb els bons, amb els agradables, amb aquells que li han tocat la fibra sensible del cor i veurà com la llista s'escurça per acabar la interpretació en un parell d'hores. Si vol, jo l'ajudo. Va, comencem amb aquest...

—Ja n'estic fart de tu, avui! —l'interrompé el vell guardià—. Què no tens casa? Ah! sí, ara recordo que t'han fet fora sense tocar-te, ni cridar-te ni amenaçar-te. Per què t'ho deixes fer, això? I dius que aquest company de pis t'aprecia? Qui pot apreciar i ser tan egoista per pensar només en ell nit rere nit?

—I què vols que faci, ell? També viu allí i ha de fer l'amor allí.

—No utilitzis mai més aquesta paraula en va —digué en Marcel amb un fort canvi de to—.

Ni ho provis. I tu què en saps, de l'amor. I què en sap ell, de l'amor!

—I què en sap, vostè?

—Molt més del que tinc ganes d'explicar ara, així que ajuda'm a aixecar-me que tancaré la paradeta per avui.

—Deu voler dir per aquest matí, perquè d'aquí a dues horetetes jo ja m'he de llevar per anar a la feina.

—Ja són quasi les quatre? Òndia, noi, va, corre, vés a dormir i deixa'm estar, que ja puc sol.

Un cop en Marcel s'hagué incorporat, el seu company nocturn tornà a travessar la porta mig oberta i sortí al solitari carrer. Però aquest cop no tornaria a fer cap tomb per la ciutat ni entraria ràpidament al seu edifici sense assegurar-se que en Marcel se n'anava a dormir o, almenys, al seu pis a estirar-se una estona. Se sentiren unes passes lentes cap a la vella porta i l'arrossegà fins a tancar-la del tot. Després tancà el llum. No n'hi havia prou: calia veure un llum encès per alguna finestra del pis que es trobava a sobre del bar. I, quan succeí, en Joan caminà fins a la seva entrada, ficà la clau al pany i entrà al seu edifici. Encara calia pujar quatre pisos per una estreta escala, amb les parets quasi sense pintura i plenes de cops. Era una feina agraïda, perquè li proporcionava una font més d'exercici físic periòdic i el feia sentir-se bé. Sobretot si calia pujar i baixar cinc o sis cops en un dia. Mentre pujava, pensava que l'invent més mal usat i aprofitat del món probablement era l'ascensor. Quants cops havia vist, i coneixia, joves de divuit o vint i escaig que agafaven l'ascensor per pujar a un primer o a un segon pis. Observava, també llavors, que aquests

joves s'apuntaven a un gimnàs quan s'apropava el bon temps per tal d'intentar posar-se en forma per, ja ho sabien tots, lluir línia a la platja amb poca roba o per posar-se el banyador de dues peces de moda. Però el que era realment el cim de la incoherència encara el posava més nerviós: quan aquests joves arribaven a casa després del gimnàs, agafaven l'ascensor.

Ja tenia al davant la porta de fusta marró clar, quasi grogosa, ficà la clau, l'obrí intentant no fer gens de soroll i la tancà de la mateixa manera. Caminà suaument pocs metres per arribar al fons del passadís, obrí la porta de la seva habitació i hi entrà. Ara calia concentrar-se en dormir. Podia semblar una feina fàcil, però no ho era. Quan la nit es trobava tan avançada l'insomni podia atacar en qualsevol moment. I això li podia passar a qualsevol. No calia patir insomni per no poder adormir-se en aquells extrems d'esgotament, sobretot si continuava pensant en la llarga nit que havia tingut. Després de guardar l'abric, es fixà en el despertador: calia comprovar que, com el dia anterior, estava preparat per sonar a l'hora convinguda i calia connectar l'alarma. Era feina fàcil, ja que encara tenia un d'aquells despertadors amb manetes i en els quals només calia alçar un polsador de sobre per preparar l'alarma. Deixà el despertador a la cadira amb funció de tauleta de nit, companya de tantes aventures nocturnes, de tants nervis, com també de somnis i també d'esperances.